

Гринько Л.В.

кандидат філологічних наук, доцент;

Нігрєєва О.О.

магістерка,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

ЩОДО ГРАДАЦІЇ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ВІРОГІДНОСТІ В ІСПАНСЬКІЙ МОВІ

Незважаючи на зростаючий інтерес щодо вивчення іноземних мов в Україні, дослідженню іспанської мови в нашій країні поки що приділено недостатньо уваги, що робить нашу доповідь актуальною та такою, що має як теоретичне, так і практичне значення.

Слід зазначити, що наявність широкого кола мовних засобів вираження категорії вірогідності у іспанській мові іноді робить розуміння семантичного відтінку повідомлення доволі складною справою, особливо для співрозмовника, для якого іспанська не є рідною мовою.

Це можна побачити на наступному прикладі.

Якщо ми запитуємо про Хосе, і наш співрозмовник не знає, де він перебуває в той момент, він може відповісти:

(1) Quizás esté en la biblioteca (Можливо, він у бібліотеці).

У цьому випадку він говорить нам, що Хосе або в бібліотеці, або його там немає, бібліотека є можливим місцем його перебування. Але не менш можливою є інша альтернатива: він знаходиться в іншому місці.

У цьому сенсі (1) дорівнює (замінюється на) (2):

(2) Es posible que José esté en la biblioteca (Можливо, що Хосе знаходиться в бібліотеці),

що в свою чергу передбачає:

(3) Es posible que José no esté en la biblioteca (Хосе може не бути в бібліотеці).

Тепер, якщо мовець не тільки визнає таку можливість, але й має обґрунтовані підстави так вважати, навіть якщо не може казати про це з упевненістю, він може відповісти:

(4) Estará en la biblioteca (Можливо, він в бібліотеці) [1, с. 26].

Отже, наведене вище дозволяє розуміти вірогідність як сукупність переконань мовця та певних зовнішніх обставин, що дозволяють зробити припущення про ймовірний стан справ [2, с. 74].

Як бачимо, українською мовою є майже неможливим передати усі відтінки вірогідності, що продемонстровані у наведених прикладах завдяки різним мовним засобам іспанської мови. Наявність такої великої кількості мовних засобів вираження цієї категорії дозволяє дослідникам робити висновок про наявність градуїрованої системи маркерів вірогідності у іспанській мові. Ця система, перш за все, стосується зовнішніх засобів вираження вірогідності.

Відомий дослідник О. Коваччи зазначає, що прислівники, які виражають сумнівну (вірогіднісну) модальність, можна розглядати крізь семантичну шкалу, яка градує сумніви та припущення від приблизного знання про подію до заперечення. Ці ступені також можуть бути позначені дієслівним способом: *seguramente*, позитивна полярність, застосовується з індикативом; *difícilmente*, негативна полярність, застосовується із кон'юнктивом чи «нереальними» часами індикативу (майбутні часи) і еквівалентно *probablemente no*; інші прислівники узгоджуються із індикативом чи кон'юнктивом, демонструючи таким чином градацію від одного полюса значення до іншого у шкалі [3, с. 160].

Цікаве дослідження градації маркерів вірогідності у іспанській мові можна знайти у роботі Дани Кратохвілової, яка здійснює класифікацію та аналіз застосовуючи шкалу, ще раніше запропоновану Ларсом Фетном, що демонструє градацію маркерів від вірогідності до реальності, оцінюючи їх від -3 до $+3$ відповідно до інтенсивності семантичного забарвлення.

У роботі Фента запропоновані шість ступенів вірогідності (від простої до проблематичної між позитивним та негативним полюсом) події, що складає зміст повідомлення (X), у контексті епістемічної модальності:

+ 3 = максимальний ступінь X:

Sin duda alguna han superado el examen (Без сумніву, вони склали екзамен);

+ 2 = високий ступінь X:

Probablemente han superado el examen (Вони, мабуть, склали екзамен);

+ 1 = певний ступінь X:

A lo mejor han superado el examen (Можливо, вони склали екзамен);

- 1 = деякий ступінь X:

A lo mejor no han superado el examen (Можливо, вони не склали екзамен);

- 2 = низький клас X:

Probablemente no han superado el examen (Вони, мабуть, не склали екзамен);

- 3 = мінімальний ступінь відсутності X:

Evidentemente no han superado el examen (Очевидно, що вони не склали екзамен) [4, с. 40-41].

На базі запропонованої шкали, Юй Се розробив наступну класифікацію маркерів вірогідності, які демонструють рівень впевненості мовця у тому, що він каже:

1) маркери з нульовим ступенем впевненості: мовець демонструє абсолютну необізнаність, загальне незнання предмета (*no sé, ni idea* тощо);

2) маркери з низьким ступенем визначеності: мовець не в змозі щось підтвердити чи заперечити через недостатні знання чи недостатню впевненість, або ж ненадійність джерела інформації. Отже, він презентує факт як сумнів, особисту думку, припущення чи можливість (*es dudoso que, infiero que, tengo la sensación de que, creo que* тощо);

3) маркери з високим ступенем визначеності: мовець володіє певним джерелом інформації, яке здається йому надійним, або дійсними знаннями у такій мірі, щоб презентувати пропозицію як правдиву, але все ж таки без повної впевненості у ній (*seguramente, estoy casi seguro* тощо);

4) маркери з максимальним ступенем визначеності: мовець твердо переконаний у істинності пропозиції, тому він застосовує вирази впевненості та велику кількість маркерів доказовості на підтвердження факту (*evidentemente, sin duda alguna, naturalmente* тощо) [5, с. 72-73].

Автор підкреслює, що ця класифікація є лише приблизною, до якої можна включити більшість епістемічних ресурсів. Є важливим чітко зрозуміти, де саме розташований кожен епістемічний елемент за шкалою вірогідності. Однак це посилання не є єдиним параметром для розуміння ступеню визначеності, який властивий тому чи іншому мовному засобу, оскільки слід також враховувати такі фактори, як комунікативний контекст та комунікативну мету [5, с. 73].

Отже, багата палітра операторів модальності вірогідності у іспанській мові дозволила не тільки урізноманітнити мовлення, але створити за їх допомогою можливість для іспаномовних користувачів передавати певну семантичну градацію впевненості у інформації, яка висловлюється, та внутрішнього ставлення до неї.

Список використаних джерел:

1. Juliá, T. J. Modalidad, modo verbal y modus clausal en español. *Anuario galego de filoloxía*, 1989. № 16. P. 175–214. URL: <http://gramatica.usc.es/att/tomas.jimenez/>
2. Kratochvílová, Dana. La modalidad epistémica española: Las relaciones entre el significado modal real y el significado modal potencial en español. *Linguística Pragmática*. 2013. № 2. P. 73–83. URL: <https://www.researchgate.net/publication/283205271>
3. Kovacci, O. Comentario gramatical: teoría y practica. Madrid : Arco Libros, 1992. 730 p.
4. Fant, L. La modalización del acierto formulativo en español». *Revista internacional de lingüística iberoamericana*. 2007. № 5(1). P. 39–58.
5. Xie, Yu. Recursos lingüísticos de la modalidad epistémica en español y sus paralelos en chino. Tesis doctoral. Sevilla, 2017. 327 p.